Додаток 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ від 31.08.2022 року № 69

Директор школи Віталій Мельник

ПОРЯДОК

дій щодо виявлення та реагування на випадки домашнього насильства або булінгу (цькування) в закладі освіти та взаємодію педагогічних працівників з іншими органами та службами в умовах воєнної агресії

1. **Керівник закладу освіти**:

1.1. Організовує заходи із учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, булінгу, зокрема щодо дітей за участю дітей.

1.2. Організовує роботу персоналу закладу з постраждалими дітьми, психолого-педагогічний супровід постраждалих.

1.3. Визначає уповноважену особу з-поміж працівників закладу для здійснення невідкладних заходів реагування у випадках виявлення фактів насильства, булінгу та (або отримання заяв) повідомлень від постраждалої особи / інших осіб.

1.4. Затверджує постійний склад комісії з розгляду випадків домашнього насильства (булінгу, цькування).

1.5. Приймає заяви, повідомлення в усній або письмовій формі, в тому числі із застосуванням електронної комунікації про випадок домашнього насильства, булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення.

2. **Керівник закладу освіти** у разі отримання заяви або повідомлення про випадок домашнього насильства, булінгу .

2.1. Невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного із батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною домашнього насильства, булінгу (цькування).

2.2. За потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) допомоги для надання екстреної медичної допомоги.

2.3. Повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною домашнього насильства, булінгу (цькування) , з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та вжиття заходів для усунення таких причи

2.4. Повідомляє центр соціальних служб для сім'ї , дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін жорстокого поводження з дитиною , визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи , забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг.

2.5. Скликає засідання шкільної комісії з розгляду випадку жорстокого поводження з дитиною не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

3. Уповноважена особа закладу освіти:

3.1. Зустрічається невідкладно з дитиною, стосовно якої є інформація про жорстоке поводження з нею, намагається розговорити, встановити контакт, довірливі взаємини та надає емоційну підтримку.

3.2. Проявляє інтерес, щирість, дружелюбність, теплоту і симпатію Дитина має відчути , що її справді чують і розуміють.

3.3. Дотримується конфіденційності щодо постраждалої особи.

3.4. З'ясовує під час розмови, якщо дитина підтверджує факт жорстокого поводження, чи насильства щодо неї ,коли сталася подія та чи може дитина розповісти про неї.

3.5. Повідомляє практичного психолога про факт жорстокого поводження, булінгу з дитиною чи насильства щодо неї.

3.6. У разі виявлення фактів насильства:
-інформує протягом доби по телефону , електронною поштою поліцію та міську службу у справах дітей (у разі коли постраждалою особою та/або кривдником є дитина);
- забезпечує надання медичної допомоги (за потреби);
- фіксує необхідну інформацію в журналі реєстрації фактів звернення про вчинення насильства, боулінгу над дитиною.

3.7. Вживає заходів для надання медичної, психологічної або іншої допомоги постраждалій особі відповідно дог вимог законодавства.

4. **Практичний психолог :**

3.8. Встановлює контакт, довірливі взаємини із дитиною, стосовно якої є інформація про жорстоке поводження чи насильства , булінгу щодо неї.

3.9. За потреби складає план колекційної роботи та здійснює психологічний супровід з жертвою та її кривдником.

3.10. Перенаправляє за необхідності постраждалу особу до інших спеціалістів (невролога, психотерапевта тощо).

5. Працівники закладу освіти:

3.11. Повинні знати ознаки домашнього насильства у дітей , що додаються.

3.12. У разі виявлення в учня ознак насильства , булінгу передають уповноваженій особі в закладі освіти , а у разі її відсутності – безпосередньо керівнику закладу освіти інформацію про дитину, або спланувати подальші дії щодо заходів для надання медичної , психологічної або іншої допомоги постраждалій дитині, у разі виявлення ознак або чинників, що можуть вказувати на:
-домашнє насильство;

-складні життєві обставини;
-жорстоке поводження з дитиною, булінг (цькування) в закладі освіти;
-ризики щодо їх виникнення стосовно учня.

3.13. Педагогічний працівник,якщо є дитина в класі, де підтверджено факт жорстокого поводження чи насильства щодо неї або кривдником є дитина невідкладно повідомляє про це уповноважену особу або директора , організовує роботу щодо запобігання та протидії домашньому насильству, булінгу,та здійснює соціально-педагогічний супровід з жертвою та її кривдником.

Заступник директора
з виховної роботи Олена Жабко

Додаток до Порядку дій

ОЗНАКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

- Замкнутість,тривожність, страх або навпаки – демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка.
- Неврівноважена поведінка.
- Агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства.
- Різка зміна звичної для дитини поведінки на контрастну.
- Уповільнене мовлення, нездатність до навчання, відсутність знань відповідно до віку (наприклад , невміння читати, писати, рахувати).
- Синдром “маленького дорослого”(надмірна зрілість і відповідальність).
- Уникання однолітків, бажання спілкуватися та гратися зі значно молодшими дітьми.
- Занижене самооцінювання, наявність почуття провини.
- Швидка стомлюваність, знижена спроможність до концентрації уваги.
- Демонстрація страху перед появою батьків та/або необхідністю йти додому, небажання йти додому.
- Схильність до “мандрів” , бродяжництва.
- Депресивні розлади.
- Наявність стресоподібних розладів психіки, психосоматичних хвороб.
- Прояви насильства чи жорстокого поводження з тваринами. Належність батьків , інших законних представників до деструктивних релігійних сект.

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО

- Розповідь дитини про погрози батьків вигнати її з дому, віддати до інтернатного закладу, влаштувати до лікарні , помешкання інших родичів тощо, про наявність небезпеки з боку тварин, що утримуються у неї вдома.
- Відмова зняти одяг для медичного обстеження або переодягатися в присутності інших дітей; носить одяг, що не відповідає сезону.
- Зміщення суглобів (вивихи), переломи кісток, гематоми, подряпини.
- Синці на щоках, очах, губах, вухах, передпліччях, стегнах, кінчиках пальців тощо.
- Рвані рани і переломи на обличчі, травматична втрата зубів.
- Травми ока (крововиливи, відшарування сітківки тощо).
- Забиті місця на тілі, голові або сідницях, які мають виразні контури предмета (наприклад, пряжки ременя, лозини).

- Скарги дитини на головний біль, біль у животі, зовнішні запалення органів сечовивідних і статевих систем.
- Рани і синці у різних фазах загоєння на різних частинах тіла (наприклад на спині та грудях одночасно).
- Сліди від укусів.
- Опіки та інші не звичні для віку дитини фізичні (видимі та невидимі) травми.

ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

- Постійне голодування через нестачу їжі
- Вага дитини значною мірою не відповідає її віковій нормі (за визначенням медичного працівника)
- Часті запізнення до закладу освіти, брудний одяг, одягання не за погодою
- Втомлений і хворобливий вигляд
- Загальна занедбаність
- Неліковані зуби
- Залишення дитини батьками під наглядом незнайомих осіб (зокрема тих, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння)
- Залишення дитини без догляду впродовж тривалого часу як у \є
- їпомешканні, так і на вулиці, зокрема зі сторонніми особами
- Відсутність іграшок, книжок , розваг тощо
- Антисанітарні умови проживання, відсутність постільної білизни(або постільна білизна рвана та брудна), засобів гігієни
- Нігті, волосся у дитини нестрижені та брудні
- У дитини постійні інфекції, спричинені браком гігієни
- Залучення дитини до трудової діяльності (з порушенням чинного законодавства)
- Дитина жебракує, втікає з дому
- Відставання дитини в розвитку фізичному, емоційному, розвитку дрібної моторики, пізнавальних здібностей, соціальних навичок та навичок міжособистісного спілкування внаслідок педагогічної занедбаності тощо

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

- Знання термінології та жаргону , не властивих дітям відповідного віку
- Захворювання, що передаються статевим шляхом
- Синдром "брудного тіла"
- Уникнення контактів із ровесниками чи дорослими, зокрема й з родинного кола чи друзів сім'ї
- Створення та реалізація дитиною сексуальних сценаріїв в іграх за допомогою іграшок і ляльок
- Відмова від гігієнічного догляду за собою
- Нашарування одягу на тілі або використання одягу, який максимально приховує тіло

- Страх або агресивна реакція щодо конкретних людей певної статі,віку тощо
- Синці на внутрішній стороні стегон, на грудях і сідницях, сліди від укусів

Додаток 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ від 31.08.2022 №69

Директор школи Віталій Мельник

ПЛАН

інформування педагогічних працівників закладу освіти
про захист дітей від усіх форм насильства, булінгу (цькування)
жорстокого поводження в умовах воєнного стану в Україні

№	Що зробити	Термін виконання	Хто виконує	Примітка
1	Проводити початкове інформування новоприйнятих педагогічних працівників щодо знання ними законодавства з питань захисту дітей від усіх форм насильства	Протягом навчального року	Директор школи	
2	Провести інформування усіх педагогічних працівників про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження по темі: “Про виконання вимог законодавства України, нормативних документів щодо захисту дітей від усіх форм насильства, булінгу та жорстокого поводження , листа МОН від 30.05.2022 № 1/535-22 “Про запобігання та протидію домашньому насильству в умовах воєнного стану в Україні”, листа МОН від 25.03.2022 № 1/3663-22 “Про запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії”	До 31.08.2022	Жабко О.А. Драгун В.П. Каручок В.М.	
3 3.1.	Провести періодичне інформування педагогічних працівників по тематиці: Групове заняття-лекція: “Інформація про види і форми жорстокого поводження з дітьми (у тому числі домашнього насильства, булінгу (цькування),	Жовтень 2022	Драгун В.П. Жабко О.А. Каручок В.М.	

	ознаки різних форм насильства та жорстокого поводження. Порядок реагування на такі випадки та надання дитині у разі потреби екстреної допомоги			
3.2.	Яка відповідальність передбачена за домашнє насильство, за булінг (бесіда)	Листопад 2022	Жабко О.А.	
3.3.	Про які особливості домашнього насильства, булінгу необхідно пам’ятати педагогу? (Пам’ятка)	Січень 2023	Каручок В.М.	
3.4.	Лекція . Тема: “Насильство в Інтернет – просторі. Кібербулінг”	Січень 2023	Борисова С.В.	
4.	Провести тестування педагогічних працівників щодо рівня знань і компетенцій з питань знання законодавства про захист дітей від усіх форм насильства.	Березень 2023	Жабко О.А.	
5.	Провести анкетування педагогічних працівників про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження.	Травень 2023	Жабко О.А. Каручок В.М. Драгун В.П.	
6	Провести періодичне інформування педагогічних працівників про зміни в законодавстві та нові нормативні документи про захист дітей від усіх форм насильства, жорстокого поводження з дітьми,торгівлі людьми	Серпень 2023	Жабко О.А.	

Заступник директора
з виховної роботи Олена Жабко